

Kutatási zárójelentés

Kutatásunk során az állam piacszabályozó tevékenységének nem várt hatásaival foglalkoztunk. A piacra lépés vagy a piaci viselkedés **szabályozásának** a piaci szereplők költségeit és hasznait érzékelhetően módosító, befolyásoló eseményeit vizsgáltuk. Különbséget tettünk a tervezett (ezen belül a deklarált, illetve a rejtett) és a tényleges, (a várt és a nem várt) hatások között. Ezt a (nem ritka) jelenséget kevésbé kutatja a jogszociológia vagy a közgazdaságtudomány, noha az alapos leírása segítheti a „szabályozási illúziók” a „szabályozási düh” értelmezését és elemzését.

A kutatás első fázisában kiválasztottunk négy jellegzetes termék és szolgáltatás piacot. A vállalati vezetőkkel, közigazgatás munkatársaival készített interjúkon és a dokumentumok rendszerezett gyűjtésén alapuló adatfeldolgozás után esettanulmány készült a dohánytermékek piacának újraszabályozása során kialakult piaci szerkezetéről. Esettanulmány foglalkozik a használtcikk piac, a taxi-szolgáltatások piacának, valamint az időjárás előrejelzés piacának újraszabályozása által kiváltott hatásokkal. A taxi és a dohány piac esettanulmány főbb eredményeit előadtuk az MTA KTI kutatói szemináriumában, közreadtuk a MTA KTI műhelytanulmányok sorozatában. Néhány héten belül elkészül a két másik esettanulmány végleges változata, ezek ugyancsak megjelennek majd az említett tanulmány sorozatban. Még ebben az évben kötet és folyóirat cikk formában is közreadjuk a kutatási produktumokat.

A kutatás főbb eredményei

1. A szabályozó változtatásoknak, újraszabályozásoknak a kinyilvánított célja rendre népszerű, a választók többségének a támogatását bírja, politikai hasznot ígér az előterjesztőnek.
2. A deklarált célok között gyakran (esetenként alaptalanul) említett szabályozási deficit nem magyarázza a módosítást. Pontosabb, ha azt kutatjuk, hogy egyes területeket, esetünkben piacokat miért hanyagol tartósan a szabályozó hatóság, másokat miért nem.
3. A kutatás során kimutattuk, hogy egyes piaci szereplők nyertesei az újraszabályozásnak: a bevezetés után növekszik a piaci részesedésük,

javulnak piacra lépési esélyeik. A változásban érdekelt vállalatok, vállalkozók és az előterjesztők csendes vagy nyilvános koalíciója nagyban meghatározza az újraszabályozás sebességét és mértékét.

4. Az újraszabályozásban érdekelt koalíciója többnyire törékeny, ideiglenes, hiszen az alkalmi részvevők egymással is ellentétbenállhatnak. Ez is növeli a részvevők, vagy egy részük által nem várt hatások gyakori jelentkezését.
5. A nem várt hatások és lépések destabilizálják a szabályozási környezetet, a korrekciók új korrekciót eredményezhetnek. Különösen akkor, ha a szabályozónak túlzott hatalma van.